

Catalunya Artística

BIBLIOTECA
JOAN B. PUIG

CARTELL ANUNCIADOR DE L'EXPOSICIÓ D'ART ANTICH.

15 céntims

Pocas vegadas ab mes propietat que diumenge, ha pogut usarse la frase de que tot Barcelona s' hagi llesat al carrer. Comptadas foren las personas que á la nit de dit día, deixaren d' afillerarse en el llarch tragecte que seguí la cavalcada artística industrial. Poguen casi assegurar-se, que l' inmensa majoría sortí satisfeta del espectacle que presenciá, malgrat la llarga estona que durá el pas de la cavalcada y l' gros retrás que aquesta portava.

Mes aquestas petitas deficiencias, inherents á tot espectacle públich en el que hi prenguin part gran número de personas, no foren suficients pera que la gent quedés descontenta, ans al contrari, la vista de las espléndidas manifestacions d' art y bon gust, de que nostres artistas feren gala en el adorno de casi tots els carros, sobraren pera contentar al públich que satisfet ab ellas oblidá las petitas faltas de detall que 'ls organisadors cometeren.

La cavalcada estava anunciada pera dos quarts de vuit del vespre, mes els travalls d' organizació y l' enllestiment dels derrers detalls, duraren tanta estona, que eran las onze tocadas, cuan l' últim carro engolfava la Granvia. Aquest hermós passeig presentava un cop de vista verdaderament espléndit. A abdos costats del pas central duas llargas y atapahidas murallas de gent, quina presencia se presentia per remor que aixecava, y al mitj, la llarga corrúa de la cavalcada ab sos carros enllumenats que 's veyan avansant sempre, com monstruosa serp de foch, fins á perdres al lluny en la negror de la nit.

Sens dupte, no s' havia vist may, á Barcelona, un espectacle d' aytal naturalesa, en el que hi prenguessin part tan gran número de personas, ni que fos tan grossa la cantitat dels carros y comparsas que cridaren l' atenció per sa originalitat y bona ornamentació.

Entre las diferentas carrossas que foren mes elogiadas pe l' públich, cal fer constar la del Centre de l' Unió Mercantil, que representava un magestuós trono á quin entorn estavan escampats els atributs del Travall, Industria y Comers. Estava profusament enllumenada y la llum reflectint sobre 'ls colors blanch y daurat de sa ornamentació, produhia una tonalitat fina, elegant y de molt bon efecte. Nou figuras alegóricas espléndidament vestidas complertavan y donavan relleu al artístich conjunt de la carrossa.

També foren rebudas ab molts elogis, las carrossas del Club de Regatas y del Niu Guerrer; representant la primera un vapor, mes ab tan luxu de detalls, que talment semblava que 's tractava d' un barco de debó; allí hi había llanxas, salvavidas, hélice, sirena, en una paraula, tot lo que forma part dels vapors, complertant l' ilusió, els xisclets de la sirena y l' soroll de l' hélice d' un barco en marxa que sovint deixava sentir. El del Niu era una alegoria del Teatre, ab las figuras principals simbolisant la deesa Talía, el Drama y la Comedia.

Al costat d' aquestas carrossas y de moltes d' altres que fora llarch enumerar, y que 's recomenavan per sa riquesa y bon gust, n' hi había que per sa originalitat eran també fortament admiradas, no sapiguent un al véurelas, que era l' mes digne de atenció, si l' partit que s' había tret ab medis complertament usuals, ó l' ingeni del director al combinarlos de manera que produhissin l' efecte que feyan. Tal era per exemple la que presentá l' Associació de Fondistas, composta en sa totalitat de comestibles, mes posats ab tan bell ordre y tant d' acert, que cridavan fortament la atenció de tothom.

Altre carro remarcable per l' originalitat de l' idea que tingueren sos autors, fou el dels bohemis. Un carro tartrana, dels que usan aquesta gent que va de poble en poble, passejant sa miseria y bonhumor; á dins el mes estrictament indispensable, quatre plats penjats als costats del carro, un relotge, y en un recó una dona bressolant una criatura mitj embollada ab pellingos; á la part de fora, quelcom de poessia, un aucell dins d' una gavia, colocada al costat d' un poch de vert esgroguehit format per quatre raquítics plantas, posadas en llarch y estret calaix penjat al costat del carro. Els que formavan la comparsa anavan molt ben caracterisats.

L' Ajuntament, contribuí á la cavalcada ab alguns carros alegórichs, que no foren pas els mes ben guarnits y ab algunas comparsas vestidas com els cartaginesos y romans.

La cavalcada seguí tot el curs anunciat sense que ocorregués cap incident de importancia, mostrant arreu lo que poden nostres industrials cuan agermanan el gust artístich ab el productiu anunci; resultant aquest, sense cap mena de dupte, el número que agradá mes, de tots els que formavan el programa de las pasadas festas.

PRIU Y BADIA

El paré de la Pubilla

Quins trasbals y quina gatzara entre tants personatjes forasters de totes midas y tanta classe d'animal y fins caballets y diables. No se com la *Bubilla* ' va volguém rebre; mes si es tan xamosa; al principi per aixó ja arrufava el nas y no volia contestarme mes com no cabia en pell de tan contenta que estava, varem tenir una sentada, que mica mes, mica menos, es tal com dirém.

—Ja ho veu, al últim, despres de 17 anys els de Santa María s'han decidit á llensarse al carrer: li deya jo.

—Ay si, y quina alegría he tingut al veurels, creuria que cuasi ja no m'n recordaba, y ell que guapás, ja 'se li beu que fa cara de sabi.

—Crech que representa al rey Salomó?

—Si senyer y ella la reyna de Sabá.

—¿Y dels de Lleyda que m'en diu?

—Que m'han agradat molt.

—Pero vaya una humorada els de la Santa Infancia, triarlos xinos.

—Oh, es perque aquesta Associació el seu objecte es auxiliar las missions que 's dedican á protegir las criaturas xinas.

—Ah, ja ho entench are; y digui, quina comparsa li ha agradat més?

—Aixó si que no costa gayre d'endevinar; la de Santa Florentina de Canet y per cert que *ell* li tinch de dir que m'agrada.

—Y d'*ella* que me 'n diu?

—No m'hi he ficsat gayre; pero no ha vist be el guarnit de la capa d'*ell*?

—No senyora.

—Donchs si se'l hagues ben mirat hauria vist que la franja que li fa de ribet hi han brodat los escuts de tots los antichs comptats del principat de Catalunya.

—No me 'n habia atalayat.

—Que m' diu dels de Valls.

—Que m' agradan.

—Fugi; ahont va, ell ab la pipota y ella ab l'ombrela, son una parella que no se, que vol que 'ls digui... 'm fan un fastich els homes que fuman ab pipa.

—Diuen que fa catalanista.

—Deixi dir, son camándulas aixó; el qu' es jo li aseguro que si *ell* m' agafava aquest viciot, acabariam malament.

—¿Oy qu' are te la cara á lo modernista?

—¿Perqué ho diu?

—Ay ay com que va tot afeytat y porta 'ls cabells llarchs.

—Ca home si es mes antich que 'l anar á peu; s'afeytat perque el vestit s' ho aporta, no veu que va de Conceller de Barcelona, si no que are la gent en veient una cosa diferent de lo acostumat, diuen que es modernista.

—Que me 'n diu del drach de Vilafranca y els seus companys de Vilanova y La Bisbal?

—No se, no hi entench ab bestias.

—Y las águilas?

—No m'hi he ficsat gayre.

—Avants també 'n teniam á Barcelona.

—Si que te rahó; l'abia m'ho habia contat moltes vegadas, pero ja no me 'n recordava.

—¿Y dels nanos que me 'n diu?

—Com que may están quiets, em marejan y apenas me 'n recordo. Del *cap de llupia* de Vich si que me 'n recordo, perque es serio.

—Y de 'n *lliga moscas* d' Olot?

—També, just, me 'n descuidava.

—Li han agradat las comparsas de diables?

—No se s'hi ho fa que no hi estich acostumada, li diré que no ho se; tant foch y tan soroll hasta 'm fa mitja por.

—Vol dir, tan poruga es? y donchs aixi que m' en diu de *La Patum de Berga*?

—Que vol que li digui, á mi la *Patum* me fa por de debo, ahont van ab aquell soroll y ab aquella bestiona y aquells gegants tan negres.

—Es dir que no li agraden?

—Agradarme si, pero prefereixo, que li diré; els de la Associació de St. Lluch d'Olot.

—Ja son bufons ja.

—Ah, escolti y el de l' Arbós perque porta bergansi?

—No senyora no es pas lo que vosté diu, es qu' el vestit s' ho porta.

—Com veia que tenia la boca badada y duya alló á la má m'ho pensava.

—Oh, ja veurá, com que segons diuen es el retrato de 'un general francés de allavors de la guerra de la Independencia, que 's deya Suchet y que va tractar molt malament als arbo-senchs, s'han revenjat fentli fer el paper de jutglar, y perque fassi goig, l' ha restaurat el senyor Renart.

—El Sr. Renart? no me 'n parli, li tinch una tirria.

—Perque, tan bon senyor com es?

—Perque m' ha fet fer aquest vestit que no

m'está gens be; tan que m'agrada anar á la moda y miri com m'ha posat.

—Es veu que li agrada lluir, á vosté.

—Si, pero mes que res, es porque aqui á Barcelona una es tan mirada y critican tan si no cambia de vestit sovint, que tan sols per fer callá las malas llenguas, vull sempre que surto, porta vestit nou y á la moda.

—Be, vosté ray com no te gayres mal de caps, ja ho pot ferho, pero miri 'l de Mataró, la se 'n flich si pensa ab mudá de vestits, prou feyna deu tenir ab la noya.

—Ay no me 'n parli, d'aixó si que 'n dono gracias á Deu que m'hagi fet la gracia de no tenir familia, almenys puch viure ab tranquil·tat, y despres, aixó d'esta sempre vigilada per *ell* no m'agradaría.

—¿Qué vol dir?

—Ay ay, que no 's va ficar que elde Mataró va el redera de la dona en lloch d'anar el devant com sempre han anat tots el homens.

—No m'hi habia ficat.

—Donchs si senyor y al ultim de que li serveix si també va dcixar á las donas solas l'altre diumenge al Parch, que no feya 'pas poch rato que totas eran á casa, qu'ell encare era á la plassa mirant els fochs com un badoch.

—No ho sabia.

—Donchs si senyor y no va donar poch que parlar, que ja li dich que li van retallar una casaca, sort de 'n *Roba-fabas* de Valls que s'hi va posar de serio ó si no....

M'anava ha explicar la xefardería promoguda per eldescuyt del gegant de Mataró, pero com no m'interesava 'm vareig despedir de la Pubilla despres de donarli las gracias pe'l bon rato que m'habia fet passar.

AURELI CAPMANY.

Batalló Infantil

(De Pere Reig)

Al Centre Provincial Gironi

Fonda admiració sentim
devant d'una obra atrevida
filla del Art y el bon gust.
y enlayrada fantasia,
ab que ha sabut son autor
tan sabiament enriquirla,

Quants aplausos hem sentit
tributarne sense mida,
al talent de l'escritor
ó á la gloria del artista;
ab quin goig hem escoltat,
una veu casi divina,
cultivada ab perfecció
y afinada ab maestria,
quant justament son guanyats
els elogis que's prodigan
al que acaba ab bon acert
una carrera lluhida.

Tot aixó 's deu al'trevall
fruit es d'una vida activa
que suposa molts afanys
y no sempre horas tranquilas.

Cada nova creació
cada invent que á terme arriba
á son autor l'hi ha costat
innumerables fatigas.

Benguanyats son los llores
que ha tan noble fi 's dedican
digne de lloansa es l'Art
en totas formas y ritmes,
honrem á aquell que compleix
la misió que 'l Cel l'hi dicta.

Un altre ser existeix
que com el sabi, es molt digne

de cenyir en el seu front
de la gloria la divisa;
cap estudi posseheix
en la carrera d'artista
un sencill treballador
tambe sent, y tambe estima.

No 'l busqueu en los salons
ni entre l'oci passa 'l día;
busquelo sí en lo taller
guanyant pá per la familia;
busquelo l'ensant suhor
per els afanys de la vida;
las oynas de son treball
son sas joyas que mes brillan,
y anyora 'l te nps del descans
per abraçá la familia.

Sens ell ¿qué sería 'l mon?
un lloch buit, del be imposible
puig el bon treballador
que cumplir es sa doctrina,
escampa llevors de pau
quin fruit per tot aprofita.

Y com treballant son cor
gosa alegría infinita
canta melosas cansons
que allunyan sa melangia;
y qui canta, no está trist
qui no está trist, no medita
cap plan que l'inclini al mal
ni 'l sumeixi en baix estigme.

Y canta encar que no sap
ni la nota mes sencilla;
canta, com cantan las aus
com la mare amorosida
que canta al peu del bressol
las cansons que 'l cor l'hi dicta
Canta perque molt be sap
que cantant, aixis s'oblida
de funestas diversions
que sa pau l'hi robarian

Canta, rendint al progrés
tribut d'amor d'un ser digne
canta himnes á la virtud
qu'es qui governa sa vida;
canta trovas al amor
que tot ho pobla y anima
Benhaja 'l treballador
niu de tota simpatia
salut á tots dongui 'l Cel
y bon acert sempre tingan.

Y á vosaltres que os junteu
alguns moments de la vida
y en las horas del descans
per gosá emocions divinas
seguíu avant eix camí,
no os deturin imposibles
que sempre vostres accions

siguin de baixesas lliures
que 's pugui dir á totes parts
sens dupte ni hipocresia
que aqueix Centre Gironi
l'honrades te per divisa.

DOLORS RIERA BATLLE.

Nostre segon petit Concurs literari

Tema I.—Primer accésit

La Parella Bonica

Lema: "GOIGS Y PLANYS"

Cualsevol que desde Barcelona hage anat per carretera á Caldas de Montbuy, haurá pogut admirar durant el trajecte una munió de pobles y poblets á quin mes pintoreschs, y gran nombre de masías que escampadas pe 'l pla ó per la montanya animan l'hermós panorama qu'ofereix el Vallés tan bon punt s'ha deixat á Moncada.

Seguint la carretera de Mollet á Caldas de Montbuy y potser á mitj camí y á ma esquerra, mitj partit per la riera de Caldas, s'observa un d'aquestos poblets que per la distribució de las masías y per la situació de la iglesia parroquial, sembla talment un remat de ovellas al entorn del pastor, qui ab capot y caputxa posada, lluqués els mohiments de son remat ab gran atenció. Tal impresió produheix el bizanti y punxagut campanar de la iglesia dominant ab sa alzada la varietat de blancas masías que mes ó menys apiladas rodejan l'esmentat campanar y entremitj d'aquellas y al entorn del poble com si fossen esmeraldas, petites y grans tiras d'hermosa y ferma verdor simulant la pastura de las ovellas, com realment es, puix aquellas feyxas de terreny tan ben conreuadas, aixis en vinya com en lleguins y verdura, portan el pa y la tranquil·litat als bons pagesos de Palau solitar.

*
**

Corria 'l mes d'Abril; y el sol á meytat de son curs banyaba ab tota dolsor plantas y flors, produhint aquell benestar tan vivificador que sols acompanya á la primavera perque va guarnida ab las millors joyas de la Natura-lesa.

Eran dos cuarts de dugas de la tarde y per dins d'un dels molts torrents que aconduhei-

xen á Palau Solitar, baixavan junts un noy y una noya: abdós contavan la mateixa edat, tretze anys. Ell era sapat, moreno d'ulls negres y de cara viva, lleuger com un pardal, tan li era triscar per las rocas com correr pe 'l sorral. Ella, rossa com un fil d' or, d' ulls blaus y cara hermosa, semblava talment la poncella de la satalía y son aspecte reflectaba l' ignocència y la puresa mes immaculada.

Per l' ormeitg que 'ls dos duyan al bras, se comprenía que venían de portar el dinar á la trevallada, puig els dos cistellons coberts de blanch drap deixavan veurer per algun costat alguna qu' altra cullera ó forquilla de fusta.

Feya ja estona que venían junts sense dir-se cap paraula, de manera, que, á no ser la remor que feya la sorra al esllabissarse al pes de sas petjadas, ningú haguera dit que per aquell torrent hi passés persona humana. Aixís seguien fins á cert indret que 'l torrent feya una cotsada, en un recó de la cual y de la roca viva, brollava un fontinyó com si convidés á beure als que per allá passaban, fent mes deliciós aquell lloch, l' ombra d' uns oms ben atapahits y pollanchs y uns encara que rustichs, comodoss pedrissos pera pendre asiento.

Arribats allá s' assentaren á una; ella tragué un tupinet de dins son cistelló y després d' esbandirlo y omplirlo ab aygua de la font el va oferí á n' ell dientli:

—Té Falet beu una mica d' aygua fresca y potser te posarás mes alegre: Sembla que te'n passa alguna de molt grossa; en tot el camí no m' has dit paraula. ¿Que potser estás agraviat de mí?

—Gracias Catarineta, contestá ell, avuy no tinch set ni gana, sols tinch rúbia y tristor al veure que se'm acaba la felicitat y ab ella l' alegría, hi esperat l' últim moment á dirtho, pro ara es precis: has de sapigué qu' avuy es l' última vegada d' anar á du 'l diná; desde demá al matí ja formaré ab el pare y els mossos á la travallada, com que ja he combregat, el pare diu que ja soch un home; además mossen Tomás va dir á casa que ja sa-

bia prou per pagés puig ja sabía partir per sis números y feya molt be las cartas. ¡Maliat-siga, fins me voldría morir!

Y mentres aixó deya, duas llágrimas rodolavan per sas galtas.

—¿Y per aixó t'enquimeras? digué ella: ¿Que no veus que 'n hi ha molts de mes joves que tú que ja están tips de trevallá, y 'l que 's mes trist, de patir de miseria? A mes sempre sento dir als meus pares que 'l trevall es honra y la gandulería 'l pitxor vici. Anímat home y vulgas semblarte á la nissaga de cal Manoy, que segons sento á dir, sempre ha sigut trevalladora y honrada, en proba, qu' avuy á casa teva figura com á una de las principals del poble ab propietat y diners.

—Vas ben errada Catarineta si 't creus que 's el trevall lo que 'm fa estar trist y que m'es-panta. Es un sentiment que tinch; una pena que no se esplicar; un neguit que m' esparvera cuan penso qu' hauré perdut una companya de cinch anys, una especie de germana que durant duas horas cada día compartía ab mí 'ls alegrois y las entramaliaduras. Tinch por d' anyorar la teva companyía de cada día.

—Jo també anyoraré la teva—feu ella,—y mes cuan pensaré ab els poms de flors que 'm cullías pe'l camí, els cuentos que 'm contabas, els nius de merlas que m'habias y els papellons bonichs que 'm cassabas; en fi anant ab tú, gosaba una satisfacció tan gran que 'm semblava qu' ho tenía tot, res me feya por, ni la

Concurs de Bombers

(De Pere Reig)

fera tempesta. ¿Te'n recordas d'aquell dia que tinguérem d'acullirnos á la cova del Vernís? Semblava que 'l mon tingués de finir; may penso espantarme tan; el llampech y 'l tró may paraban, y el cel negre.... negre.... Ho recordo com si fos ara, jo tremolava y plorava y deya: avuy ens morirém, y tu m' agafavas una ma y com si fosses ja un home 'm deyas, no ploris, no tingas por, Deu no ho voldrá, resem Catarineta, resem, y vas enseyarme aquella oració: Sant March, Santa Creu, Santa Bárbara nò ens deixeu....

á la hora de la mort! ¡Quina felicitat la nostra si aixís fos!

—¿Y perque no si tu vols? digué la Caterineta, algún dia será que serém grans y allavors ens casarém com nostres pares, y ja no podrém separarnos com tu desitjas y jo voldría.

—¿Que dius ara Catarineta? Ja m' ho pensava que 'm estimavas y qu' erats agrahida. Ara ja estich tranquil y alegre; demá, á trevallá com un home que vol ser digne de la teva estimació y juro que cap mes noya que tu, ha de ser la meva dona cuan siguém grans....

Y la Catarineta aixecantse y encreuhant els ditets, molts y senyaladors d' abduas mans, bo y mirant al Cel ab els ulls humits de llágrimas, feu un petó al mitx de la creu y digué:—Donchs jo juro pe'l Sagrat nom de María, que seré teva ó de ningú . . .

Pochs moments després, un rossinyol posat en la enramada dels oms, esclatá en hermosa y falaguera cantada com si celebrés l' éxit d'aquell tendre idili de puresa y candor.

Per tot Palau Solitar no 's parlaba de res mes, en totes las conversas sortia á re-

(De Pere Reig)

Concurs de Bombers

—Fins me recordo, contestá en Falet, el que vaig patir cuan varem estár renyits dos días perque ta mare no volguí que vinguessis á casa el dia que várem matá 'l porch.... Res, ja ha passat, nostra ditxa que potser no veurém may mes. Una cosa vull preguntarte, ¿quí 't farà companyía per portá 'l dinar á la trevallada?

—Ningú, perque desd'ara no li portaré més. Deu me 'n quart sense tu; y la mare ja me ho tenia dit: el dia que no tingas la companyía d' en Falet no anirás mes á dur el dinar, hi anirá el xarrich.

¡Ah,—feu el xicot,—ja respiro perque ningú 'm podré pendre 'l lloch! ara, sols falta que tu pensis ab mí com jo ab tu, y allavors també gosarém patint d' ausencia, y l' alegría y la pena ens haurá abrigat á tots dos per igual, encare s'erém companys. ¡Tan debó durés fins

lluhir lo que 'n deya tothom del poble, la parella bonica, y ab rahó be mereixia tal nom la tal parella, puig que tant per guapesa com per caracter y per tots els conceptes que poden afavorir á duas personas, dificilment sen hagueren trovat altres duas ab las sevas circumstancias.

¿Qui era aquesta ditxosa parella que tenia 'l privilegi de cridar tant l' atenció de la gent?

Donchs eran en Falet de ca 'l Manoy y la Catarineta de ca 'n Rodó. Abdos tenian uns divuit anys, estaban en l' esplet de la vida y de la hermosura y además eran fills de las duas casas mes ricas del poble, essent ell hereu y ella pubilla.

No cal dir que ja eran promesos ab consentiment dels pares que sols esperaban que 'n Falet hagués passat la quinta per casarlos.

Aixís es, que per tot hont anaven, ja fossen

CONCURS DE COMPARSAS

*Comparsa de Santa Florentina.**Gegants de Santa Maria.**Comparsa de Mauresa.**Gegants de La Bisbal.**Gegants d'Arbós.**Aguila de Sant Furriol, Olot.*

Y GEGANTS

Gegants de Lleyda.

Gegants de la Santa Infancia, de Lleyda.

Gegants de la Casa de Caritat de Barcelona.

Reys Catòlics d' Andreu Casas

Gegantesa de la Bonanova.

Gegants y Robafavas, de Valls.

(De nostre col·laborador artístic Pere Reig.)

aplechs, balladas ó festas. per tot eran admirats, puig ell minyó garrit, ben plantat y guapo, feya molt bon contrast ab ella qu'era alta, ben motllada y hermosa.

Altras millors circumstancias reunian, quals eran: que per ser fills abdos de casas ricas, no coneixían l'orgull ni la vanitat, eran senzills y amables ab tothom per lo cual eran estimats ab deliri per tots els fadrins y fadrinas del poble, y de tal manera, que, aquestos no podían sentir dir mal de cap dels dos que no sortissin á sa defensa per tots istils.

Els fadrins no feyan festa ni diversió que no ho consultessin ab en Falet; las noyas cuan volían fer alguna funció á la iglesia no tiravan res endevant que no 's possessin d' acort ab la Catarineta.

Abdos eran caritatius, puig ell, si arribava á sapiguer qu' algú del poble patía malaltía ó be miseria, á mes de fer per la seva part tot cuan podia per ausiliarlos, cridava á reunió á tots los fadrins del poble, y no pocas vegadas de una col·lecta, ó be d' un acort dependía la salvació y l'alegría de molts desgraciats.

Ella, era la mestre de cusí de las noyas pobres; ella, els tallava y embastava las pessas de roba; ella las guiava en sas costuras, y fins moltas vegadas els regalava la roba.

Ab tal condicions, res té d' estrany que 'l poble de Palau Solitar tingués á gran satisfacció y orgull aquest prometatje que tothom del poble coneixía ab el nom de parella bonica.

JOAN CLIMENT LLONCH

Seguirá)

Sonet

Vull ser el tendre nin qu' estima ingenuament,
la candorosa verge qu' estima aucells y flors,
la mare que' amanyaga l' infant de sos amors,
el jove qu' ab el foch d' un pur esguart s' encén;

l' artista que somia poemas de colors,
y extasiat escolta l' himne del firmament;
el sabi que en els llibros hi cerca un goig fervent;
el poeta que s' amara de gloria ab esplendors.

Vull ser dítxós auceíl dintre un jardí flórit,
esencia de una vida, la forsa de la llum,
inspiració d' un cántich, plaer que no 's consum;

Amor de serafí sota un cel infinit,
del gran Cántich dels Cántichs embaumador parfum...
Vull ser tot hermosura, tot dolzor, tot esprit.

FRANCISCO VIVER.

Girona, Agost de 1902.

Glicere

IDILI

Glicere era hermosa y pobre. Ab prou feynas tenía setze anys cuan perdé á la seva mare; aquella mare que tan amorosament l' havia educada. Condempnada á servir pera guanyar-se 'l pá dur y negre que la nodria, guardava 'ls remats de l' amo, un llaurador que conreuava las terras d' un potentat.

Un día, els ulls plens de llágrimas, Glicere aná á visitar la tomba de sa mare, y vessá dessobre 'l sepulcre una copa d' aigua cristallina, y enllassá ab garlandas de flors per sas mans entreteixidas, els arbres per ella plantats entorn de tan adorada fossa.

Sentada á la fresquívol y entristidora ombra de aquellas plantas, digué, aixugantse 'l plor.

“Oh, tu la millor de las mares!... Com plau á mon cor la recordansa de tas virtuts! Ella, acaba de salvar ma ignocencia! Si alguna volta oblidés tas saludables llissóns y 'ls profitosos concells que 'm donares aymenta y somrienta en aquell fatal moment en que apoyat ton hermos cap sobre mon pit escapá de tos llabis adorables ton darrer sospir... si las oblidés joh, si! aquellas venerandas paraulas, els deus propicis ara m' abandonin y fugi de mon costat, per sempre ta ombra guardadora... Mare meva, tu acabas de salvar ma ignocencia!... Escolteu, oh cendras sagradas, ja que á ni á un sol mortal puch obrir el meu cor.

“Nicias, senyor d'aquestos llochs y aquestas terras hi vingué ahir pera disfrutarhi las delicias de la Tardor.

“Me vegé y 'm contemplá ab amabilitat, elogiant mos remats y l' anhel ab que cuydava mos anyells; ponderá mas gracias y 'm feu present de varis obsequis. Oh deus! que tonta sigué! Però hi há desconfiansa als camps?—deya jo parlant ab mí mateixa—que amable es nostr' amo!... Els deus el benchescan!... Li consagraré ma gratitut, ja que no puch ab altres retornarli aquestas mercés... Cuan felissos son els poderosos!, cuan agradosos á sos semblants si, benefactors com Nicias saben esserne!

“Distreta ab aquets pensaments jo, deixava que ell apresonés la meva má esquerra entre las seuas.

Després posà una anell d'or en un dels meus dits!...

Vaig ruboritzar-me y abaixí 'ls ulls.

—¿No veus, digué, lo que hi há gravat en la pedra d' aquest anell?... Hi ha un infantó alat encisador com tú... Ell es el Deu que ha de ferte ditxosa...

Dihentme aquestas paraulas sas mans acariciavan mas galtas vermel·las com els grans d' una magrana plenament madura.

—M' estima!—pensaba jo, m' estima ab un amor de pare: oh! que n'es de bondadós el cor de nostr'amo!...

Oh mare meua, aquestos eran els pensaments de ta ignocenta Glicere!

Aquest matí m' ha trobada sola en mitj de la prada.

Carinyosament ab son bras ha envoltat ma cintura.

—Vina, —m' ha dit, —aconpanyam á la frondosa salzareda y allí gosarém de las delicias de l' ombra fresquívola y plasenta.

Me donch préssa á cullir las mes bellas floretas que puch y corro á la salzareda.

—L' aura no es mes joganera que tú—ha exclamat, —ni Flora mes hermosa...

Aleshoras, recordarho m'estremeix de péna! m' apreta entre sos brassos, y cuantas ofrenas pot prometer la generositat y cuantas paraulas eternidoras pot inspirar l' amor ixen de sos llabis voluptuosos y febrosechs.

He plorat, he tremolat y hauría sigut infelís per sempre, si 'ls deus no m' haguessin donat resistència contra la seducció. No, mare carinyosa!, ja no tindrias filla si ta memoria no hagués sigut mon ángel salvador.

¿Com hauría permés la meua mare véurem objecte d' infamants caricias?... Aquesta sola idea me doná forsa suficient pera fugir dels brassos del seductor.

Lluny de sa vista, vinch ara, ombra adorada, á rendirte 'l tribut de mon plany. Ay, de mí, perquè m' abandonares tan prompte!... Só tan jove... Jo desfalleixo com el tendre clavell arrencat de la tremolosa clavellina.

Acepta, oh mare, aquesta copa d'aygua que vesso en honor de ta recordansa. Acepta aquestas garlandas per mí teixidas, y accepta mon plor d' agraument.

Escoltam, mare mia, escoltam!

A tas cendras que reposan dessota d' eixas flors tantas voltas regadas ab mas llágrimas,

á tas despullas santíssimas ofereixo de nou tots els sentiments del meu cor....

La virtud, l' ignocencia y 'l temor als deus immortals farán la felicitat de mos días sense que la pobresa amargui la dolsa pau de mon ánima.

Jamay permetis que mes accions sian contrarias als preceptes que grabá en mon pit tan maternal afecte y d' eix modo, oh anyorada mare!, seré ditxosa com tu ho vas ser'ho, estimada dels deus y benehida dels homes. Seré amable, modesta y amiga del treball, y moriré com tu, satisfeta de ma vida, ab el somriure als llabis, y 'ls ulls plens de llágrimas de plaher!"

Allunyantse d' aquell lloch, Glicere sentía tots els encants de la virtud. El calor de son virtuós entussiasme se mostrava en sos ulls humitejants y en sas envermellidas galtonas. Estaba hermosa com un jorn de primavera en que 'l sol resplandeix desfentse ab fils de mil colors per entre las glassas y transparencias de una pluja lluhenta y cristallina.

Mes assossegat son esperit retornava vora'l remat pera recomensar son trevall cuan Nicias li aparesqué.

—Glicere—exclamá 'l senyor plorant llágrimas d' empenediment—he sentit tot lo que has dit enfront la fossa de ta mare.... No temis: ta virtud m' ha preservat de seduhir ta ignocencia.... Perdonam, casta Glicere.... Perdonam y no recelis qu' altre cop intenti res contra ta honra. Sias prudenta, sias dona de bé, pero vull també que sias ditxosa. Aquestas praderes que vorejan el sepulcre de ta mare y 'ls

Massia Catalana

remats que guardas te pertanyan desde avuy: jo te 'ls dono y vulgan els deus qu' un pastor tan virtuós com tu fassi eterna ta ditxa.... No ploris mes ignocent criatura y admet el dot que ofereixo y permetem vetllar per ta felicitat.... Si 't resisteixes els remordiments d' haver-te ofés serán un suplici qu' enmatzinará ma existencia.... Oblida mon crim!.... Jo t' estimo encara, pero t' estimo com á una deitat benefactora, que m' ha obert el camí de l' honradesa, fentme conèixer á mi mateix!...

GESNER

Traducció de E. de B.

Tardor

Per la inmensa volta, ja el sol no escampa sos raigs xardorosos que l' ambient abrasan; del calor, la forsa vivificadora, sento com calma.

La llum no es intensa; y ja menos clara, esmortuida torna al pas de la tarde, y al trot, afanyantse, boy forsant la marxa, la nit avansa.

Feble y melangiosa sembla ara tornarse la hermosa Natura, al perdre sas galas; y el vel de tristesa que avuy la embolcalla, de grisas clapas.

En quietut de tomba, ha sigut cambiada la canturia alegre, d' inquieta aucellada; y en vinyas y pradas, y en l' alta montanya ara tot calla.

La ubaga ufanosa, d' ombra regalada, trist conjunt presenta de peladas brancas; donchs aquellas fullas ab que s' enjoyava, no son al arbre.

Un ayre que porta de pluja alenada, regolfa pel marge mústia fullaraca; ensemps que s' emporta de la vall gemada, l' última flayra.

Ja sembla que trista la terra 's prepara á una mort solemne, que prest se li atansa; fins la veu de l' aygua del riu que devalla, n' es funeraria.

Jo no sento pena devant l' espectacle de dol y misèria que 'l camp aclapara; Fa molts jornadas, que l' anima meva resta endolada.

Y en la tardor freda, que junt arrebassa gayas flors, canturias, y fullas y flayras, penso be troyarhi, la efimera Vida simbolisada;

quan l' home declina en sa ardidada marxa á través la terra, sentint agotarse

la forsa impulsora, d' una ja estinguida primavera;

cuán ja se colltorsan, com las flors boscanas, las il-lusions bellas, els sómnis de nácar, que la vida esmaltan, y en el home alentan goig y esperanza.

fins que una á una la tardor ne mata; cuan el cap blanqueja, quan el cor se glassa, y ab la mestralada d' hivern, que may falta, ¡Tot fuig, tot passa!

J. PORTALS Y PRESAS.

Cercant almoyna

Arrán d' una carretera están asseguts dos captayres. L' etzar els ha juntat com fullas secas y perdudas que'l vent agermana, xiulant sa inconsciencia: ell té menos edat de la que aparenta, donchs las penas han solcat son rostre d' arrugas fondas y la debilitat ha enmagrit son cos: ella es cega, la pobra! també 'ls sofriments morals l' han enflaquida, robant-li els encants de la juvenesa; l' acompanya una

*Carrer Comptal
Entrada per la plassa de Sant Aua*

guitarra que cova dins sa caixa malaltissa, cansóns melangiosas y monótonas.

—¿D' hont sou, bona dona?—exclatá 'l captayra, trencant aquell silenci de miseria.

—D' un poblet molt lluny, respón enguniosa, com si li raqués abandonar l' ensofiment.

—Jo també ho soch d' un llogaret llunyá, format per un escampall de casetas blanques; alló es un niu de poesia, creyéume; si 'l vegessiu! exclama apresurat sens recordarse que la oyent no disfruta del primer sentit corporal, si poguessiu fruhir els encants d' aquell lloch solitari, pero plácit y sosegat com nit de lluna!

—El meu poble, diu ella, animantse, també n' es molt de bonich y graciós; jo en ell vaig sentirli emocions molt gratas, que no oblidaré may... alashoras no ho era cega... hi veyá... y un brill ben clar que tenían els meus ulls negres... després vingué una malaltía, un pessich de boyrina miserable va niuhar en ma vista y ay! la va ennuvolat per sempre... Donchs!, com vos deya, allí hi tingué ratos deliciosos; estava enamorada de debó! un jove que m' havia fet bategar el cor ab el foch de sa mirada y ab la fador de sas paraulas tendras, me corresponía ab igual fermesa, no dormint d' inquietut y somniant día y nit ab la meva felicitat!... era moreno, d' ulls negres y enamoradissos y tenía una gracia en el parlar que m' encisava sempre que 'm deya que no m' oblidaria....

El captayre va tremolar un xich y preguntá impacient:

—A la fi va oblidarvos ó fóreu felissos?

—¡L' ingrát va oblidarme sens que jo sapigués hont havia anat á parar.

—¿Y com se deya?

—Jaume!

—Jaume! va repetir ab veu baixa aquell pobre home, donant copets á terra ab el bastó que sostenia.

—¿Y vos quin nóm portéu, bona dona?

—Jo, Rosa.

—Aixís sou de Vallflorit! afegí 'l captayre, aclarint duptes y acumulant recorts.

—D' allí mateix, com ho sabeu! replicá extranyada.

Un sanglot de desespero va nuar la veu en la gola d'aquell home; las llágrimas guaytaren en sos ulls fondos y lliscaren rostre avall; ella, escoltava 'l panteig dolorós que ofegava al seu company de pobresa.

*Carrer Comtal
Entrada per la plassa de Junqueras*

—Jo soch, jo, si, el Jaume! afegí per fi fent un esfors suprém, jo soch aquest infelís! Rosa, pero el Jaume no va abandonararte, no, de cap manera, no vull que ho cregas aixó; el Jaume, porque ho sápigas, Rosa, sortí del poblet ab l' afany de tornarhi ben rich, ben digne de la dona que estimava y si fou indiscreció ó temeritat el no explicarte els motius de la meva marxa, va esser tan sols pera que siguéis mes gran la teva sorpresa y la teva alegría....

—¡Pobre Jaume! murmurá ella, com si las cordas del sentiment, vibressin totas alhora.

—Inutilment vaig buscar: l' afany de treballar era inmens, pero, Rosa, la feyna no 's troba sempre que 's busca ... á mes jo no ambicionava el trist jornal d' un obrer, jo volía realisar una empresa que asombrés, que 'm cobris d' or desseguida y després fert' en ofrena, á tú, sí, á tú, que m' alimentavas ab la teva imatge.... ja pots endavinar lo demés.... malalties, desganyans, tribulacions, miseria, res, un cúmulo de contrarietats que m' allunyavan de tú, empenyentme prop de l' abím que volía engolirme....

—¿Y perque no tornavas ó m' escribías?

—Ves, preguntéu al meu cor que ni sabrá dirt' ho, fes obehir á la voluntat cuan aquesta 't falta: tráume la vergonya pera que jo realisés aquest acte de penediment.... De totas maneras he sigut un culpable, un cobart, Rosa, ho confeso, si que ho he sigut, perdona'm, perdona'm....

Y boig d' emoció continuava:

—¡Qui ho havia de dir que la pobresa havia de juntarnos! Jo que buscava un altre camí pera la unió de las nostras ánimas!... Pobra Rosa, y pobra Jaume!

Els dos captayres restaren silenciosos, trencant el fret de la quietut, uns sospirs fondos, rublerts de remembranças tristas!

Passada la amarga impressió del primer moment els seus esperits s' asserenaren y juraren estimarse ab mes intensitat que dos cors joves: en Jaume depositá un petó ardent en el front de la Rosa que tremolá ab esgarrifanças de passió ignoscenta....

Un sol magestuós que s' enfonzaba derrera la carena d' una montanya blavosa, besá respectuosament las fredas testas dels dos captayres que entraren en el poblet immediat, entonant una cansó d' anyorament! Els del poble afirmavan que aquella cega cantava ab sentiment extremat y que ell sabia acompanyarla ab molta dolcesa....

F. OLIVES Y SIMÓ

Meditació

Cuan lo crepuscle que al morí 'l día
al mon envía l'últim adeu,
deixant sa estela d' or y de rosa
¡que misteriosa la terra 's veu!

Castells fets runas, toyas marcidas,
ombras fugidas, dolsos anhels
juntantse als nuvols en aquella hora
somniaadora, pujan als cels.

Així al capvespre ma pensa vola
puig m' aconsola fugir del mon,
els ulls enlayre, mon cor s' encanta
y una pau santa llú en el meu front.

Y en dolsa calma, quan de Natura
la veu prou pura se va apagant,
abstreta exclamo dalt de la serra:
—¡Qu'ets trista oh terra! ¡oh cel qu' ets gran!

Així suspiro sentint conmosa
la veu joyosa del fons del cor;
esclats de l' anima que enamorada
y empresonada pressent l' amor.

MERCÉ PADRÓS.

Els aucells y els gegants

Pe-ls abres del passeig, ha vingut una estranya primavera en aquets jorns de festas sorollosas: Y han esclatat en flors qu' es tornen lluminosas, aixís que ve la nit.

Pobres sers diminuts d' alta volada qu' es dormien lleument fent el xiu-xiu l' un aquí l' altre allá, per la brancada!... Are, poruchs tremolen en el niu y espien la riu-ada mes gran que may, de gent que crida y riu.

Si avants, cuant s' apagaba ó s' encenia algún fanal, com ull observadó qu' els mirés fit a fit, ja 'ls aturdía, y 'l llampech violent d' algún tramvia els glassaba d' éspant y tremolor, are pobrets, ab tanta lluminaria deuen sentí una pò extraordinaria!

Avuy, tot just els petits ulls clucaben, els desvetlla un soroll jamay sentit y han vist ab molt éspant que s' els guaytaben uns homes alts, molt alts, d' ayre aguerrit. Els uns portaben porras, altres massas, cascós y barrets alts y espasas y cuirassas com si talment anessin á mata-ls.... Y ells que sí, plens de pò y amb tremolas voladas s' empujen esverats fins las altas brancadas y amagats entre fullas es posan á guayta-ls.

Els enemichs van passant, poch á poch, encantats, com si 'ls dolgués; els uns riu-en estúpits, tot fent camí y ballant y altres es van parant, com si una idea estranya els hi vingués.

Y tot seguit, ressona un gran soroll y veu-en els aucells qu' un monstre aixeca'l coll, un coll molt llarch qu' estira com si'ls volgues menjá y obrint la negre boca treu foch y llamps y tot l' infern aboca ballant entre uns diables que voltan sens pará entorn la Cuca-fera, dels drachs y la Mulassa.

Patum!.... fa la timbala—*patum.... patum!*....
—¡Es la Patum que balla! Es la Patum, que

treu foch y fá fum!

Pobres aucells, com fugen dels abres del pas-seig! ... Aquestas flors de llum els enlluerna y el soroll estrident els aturdeix....

Torneu aucells, torneu á vostres branques que ja s' escola tot el riu de gent!

Ja han passat els gegants de fesomia estranya y aquells homes vermells y la Mulassa y la Patum y l' Aliga y els caps-grossos també.

Torneu sers diminuts d' ull viu y ploma fina al llech abandonat qu' al darrera de tots ab la gran paperina, la *pubilla*, ballant, també ha passat.

Aucells jolius, sers diminuts, torneu y el vostre petit son recomenseu.

RAFEL NOGUERAS Y OLLER.

Amorosa

T' estavas á l' iglesia, agenollada
ab santa devoció,
y vers al Cel clavavas la mirada
com dirigint á Deu una oració.

Tú, tan gentil, alegre y riallera
¡qué trista 't vaig trobar!
¡ton rostre d' esblaymat color de cera
fins llàgrimes del ulls me va arrencar!

Per ton desdeny jo vaig deixar el poble,
mos pares, mos parents;
pro 'l cor que de bo estima sempre es noble,
servant per son amor bells sentiments.

Y al trovarte de nou, després d' ausencia
molt llarga y molt crudel,
com si de ton passat en penitencia
per cástich t' hagues dat el Deu del Cel.

una tristesa fonda, may sentida,
s' ha apoderat de mí.
¡Si vares amargar la meva vida,
no cregas, no, que gosi ab ton sofrí!

Pe 'l poble he preguntat, més ningú encara
conceix bé lo teu mal.
Si es el penediment, que t' aclapara
¡el remey es segú!... ¡¡¡T' estimo igual!!!

F. CARRERAS P.

Al Saló Parés

L' EXPOSICIÓ GELABERT

Encanta veurer á n' aquesta terra catalana com la gent jove va poch á poch, purificant l' ayre d' art que aquí 's respira. Moren els vells que 'n son temps mantingueren enlayrada la senyera del bon gust, y surten joves ab nou dalit de mes valer positiu.

Sens comptar á Mir, tal volta 'l millor pintor que avuy hi ha á Espanya, tenim á Nonell, Junyer Vidal, Sardá, Olegari Junyent, Pi de la Serra, alguns deixebles de Riquer, Gelabert, y molts més. Alguns d' aquestos, coneguts per sos entussiasmes modernistas. Modernista? si, lector, modernista; mes no confoném. Per cuadro de gust modernista se 'ns vol fer passar una cosa que ni es cuadro, ni demostra gust, ni es modern, sino que proba en son autor molta ignorancia y no poca pretensió. ¿No sab un dibuixar, desconeix el color y la perspectiva? Donchs se fa pintor modernista y en paus; mes ve un Gelabert, per exemple, y 'ns ofereix una munió de notas de color que dona gust veurelas, ¡y aixó que son modernistas! Mes per ferlas s' ha estat á Mallorca molts mesos copiant ab gust y detingudament del natural, fins lograr el que 's proposava: fer art veritable.

Com que 'l gust, en pintura, 's forma principalment vegentne molta y l' art d' en Gelabert encare no s' ha generalisat, á molts no 'ls agradará perque l'han vist poch; mes ja l' assaborirán. Ab la cervesa passa quelcom paregut. Y perdoni aquest prossaisme 'l jove mestre.

**

En A Clapés, ha exposat alguns tapissos y dos retratos del mateix género. M' han dit que 's encárrech d' un capitalista, y 's comrent; perque Clapés pinta millor; mes com diuhen els castellans, *á gusto de quien paga va la canció*.

Alguns que passen per crítichs han dit que están molt bé. Bueno, per mi...

**

El senyor Palmarola té dos retratos al oli, millors que 'ls d' en Montserrat, que passen per bons sense serho, malgrat aixó el meu retrato no l' encarregaría al senyor Palmarola, per la sencilla rahó que no m' agrada 'l procediment que usa. Mes tart ó mes d' hora, seria venut als Encants, com tants d' altres que al mon s' han vist. No hi ha que donarhi voltas: Casas ab els seus retratos al llápis pot donar llisons al mes pintat, y sembla que un jove, el senyor Martínez Padilla ho ha comprés aixís al fer un retrato al carbó, exposat, també, actualment al Saló Parés. No es una gran cosa l' obra d' en Padilla, mes se li veu intenció y bó es comensar.

Y; entre paréntesis, ja que de retratos parlém, de-

bém esmentar el de D. Antoni Franch, héroe del Bruch y'l de D. Félix Torres Amat, bisbe que fou d'Astorga. Abdós figuran de fa pòchs días á la galeria de catalans ilustres. Lo primer es fet d' en Granés, quina firma ja acreditada 's fa per si sola 'ls elogis que podriam nosaltres tributar al mestre. El retrato d' en Torres Amat l' ha pintat en Brull, per cert admirablement; no sembla pas l' obra d' un jove.

En altre número parlarém de l' Exposició d' Art antich que 's una maravella.

F. GIRALDOS

Nostre folletí

Ab el present número repartím el **PLECH 28.º** de la preciosa y popular novela de costums del nostre temps

LA PAPALLONA

original del eminent novelista catalá

Narcís Oller

Nova edició esmeradament corregida per l' autor, y seguida d'un judici crítich del célebre novelista francés *Emili Zola*.

Acabada **LA PAPALLONA**, seguirá un llibre del genial poeta

Apeles Mestres

titulat

CANSONS

La medalla conmemorativa de las festas que publicárem en el darrer número, es original del llorejat esculptor en Eusebi Arnau.

Consti aixís pera esmenar l' oblit nostre al deixar de mencionarlo.

Ha retornat de son estiuheig, nostra eminent colabrador la Sra. Moncerdá de Maciá.

Gracias á la honrosa amistat que ab ella ens uneix, sabém que está acabant una novela, de la que ens ha promés las primicias pe 'ls llegidors de **CATALUNYA ARTÍSTICA**.

Desitjem un nou éxit á la autora de *La Familia Asparó*.

La retreta militar anunciada com un dels números del programa de las Festas de la Mercé, tingué lloch el passat dijous, sortint á las vuit del vespre del Saló de Sant Joan y recorreguent diferents carrers d' aquesta ciutat.

Una grossa gentada presenciá el pas de la comitiva, que la constituian bandes de cornetas y músicas de las forsas d'aquesta guarnició y alguns soldats de peu, ab atxas.

Dijous fou posat en llibertat el corresponsal de *La Veu de Catalunya*, á Centellas, en Joseph Raurell y Salvans, qu' estava pres per una correspondencia publicada en dit diari, y que l' autoritat militar jutjá pecaminosa.

Nos alegrém de debó que nostre company estiga lliure.

Hem rebut la reproducció d' un cuadro al oli, que representa al héroe del Bruch, el Tinent Coronel Antoni Franch, ab la seva esposa y filla.

A la reproducció acompanya una dedicatoria dels nets d'en Franch, A. Biosca Rosich y Venancia Franch als que remerciém son valió regalo.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL-LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Direcció, Redacció y Administració: — *Passeig de Colón n.º 6, principal*

DIRECTOR: **PRIU BADIA**.—ADMINISTRADOR: **BARTOMEU LLURÓ**

EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.— 8 de folletí literari.— Gravats y dibuixos de notables artistas.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas.—FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 cèntims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 cèntims